

ללכת בעקבות החזון של הרצל

חוזה המדינה טבע את המושג "אם תרצו - אין זו אגדה" • כעת גם על התנועה הקיבוצית להציע חזון ולגבש תוכניות פעולה ברוח זו, כדי שנוכל לבחון את עצמנו ולראות איך תופסים מחדש את מקומנו בחברה הישראלית

מועצת התנועה האחרונה כלטה במיעוט המשתתפים בה, מצב זה שיקף גם את הוועידה בעין גב בראשית יוני, שבה השתתפו פחות ממחצית מהקיבוצים. הדבר אומר משהו על התנועה. בפועל, חברים רבים בקיבוצים רואים בהחלטות הוועידה מלל מנותק מהמציאות שבה הם חיים. ובכל זאת, ואולי בדיוק, יזכרו הוועידה והמועצה בזכות שיקום המילה 'ציונות'. השילוב של קיבוץ וציונות נכותרת הוועידה - 'קיבוציונות' - הגיע בתזמון שלא הזוכר: החודש אנו מציינים 120 שנה לקונגרס הציוני הראשון, תחילת הדרך להקמת מדינת היהודים. הרצל חולל את השינוי הרמתי ביותר בקורות עם ישראל, בעוד שהרוב סבר כי חזונו הווי.

"אם תרצו - אין זו אגדה". חזונו של הרצל התגשם. אך חזון אינו יכול להתעלם מהמציאות. גם הרצל לא התעלם מהמציאות. הוא הציע תוכנית פעולה למימוש החזון.

בקיבוצים המציאות מתבטאת באדישות ואף בייאוש של רבים, ודלות ההשתתפות בוועידה ובמועצה תעיד על כך. אז האם ייתכן כיום חזון מגייס? הציונות המשיחית חושבת שכן. החרדים, שכלל אינם ציונים, סבורים שכן.

האם הקריאה של הוועידה ושל המועצה להתרומם, להעז ושוב להעלות את שאלת האתגר של חזון ציוני מגייס - האם קריאה זו היא מלל שווא? האם רק מילים ריקות נוריש לבנינו, לבנותינו ולנכדינו? חיי בורגנות בכפרים שלנו? אך חזון כיצד? אין בלתו. "באין חזון ייפ"רע עם" (משלי כ"ט, 18).

האתגר של התנועה הקיבוצית - כתנועה ציונית משיחית ערכית - הוא להגדיר חזון ולגבש תוכניות פעולה למימושו. המועצה אשררה את החלטות הוועידה וכהן המשפט הראשון, שהוא החשוב מכולן: "התנועה הקיבוץ ציית היא תנועה ציונית משיחית". טוב עשה אהרון ירליין כשהציע להוסיף את המילה

ערכית. תוספת של מילה זו נותנת כיוון ולגיטימציה לריון תנועתי על שאלת הערכים שלנו כימים אלו. מהן המשימות בחברה הישראלית אשר יבטאו את הערכים שלנו וישפיעו על המדינה ועל העם באשר הוא? האם תהיה אפשרות להגיע לתוכנית פעולה כזאת? האם מדיניות התנועה ערוכה להרים את הכפפה ולקדם תהליך של בירור ושל גיבוש תוכנית פעולה כזאת?

אנחנו מתחילים במינוס. לרוחות של פעילים מרכזיים - גיר מאיר, גיל לינ"ח וכו' איתן ברושי - היה מכנה משותף. דבריהם, מזוויות שונות, התייחסו למקומנו ולמעמדנו בחברה הישראלית. אנחנו עושים הרבה, אך הפקידות הממשלתית והציבור ברובו אינם סופרים אותנו.

במפגש צוות היגוי של אגף החינוך לפני שנה וחצי, ניסה רוב אלבום להעמיד אותנו לפני העובדה שאנו במלחמת תרבות. המסר לא נקלט. במלחמת התרבות שבה אנחנו נמצאים, ירינו על התחתונה. כעת גוברים אמונות וערכים מנוגדים לנו בשני תחומים.

ראשית, מי הריבון? האדם או אלוהים? הציונות המשיחית מזה, והגוש החרדי מזה, מהווים את האתגר הראשון במעלה לכל חזון יהודי-ציוני-דמוקרטי אפשרי לנו. הקרב הוא על שאלת הזהות והמחויבות היהודית-ציונית בימינו.

התחום השני הוא סוגיית הצדק החברתי והסביבתי. השאלה היא: האם על בני אדם לשתף פעולה כדי להשיג איכות חיים המיטיבה עם הרוכז או האם, להבדיל, 'אדם לאדם זאב' ופער חברתי מבטאים תהליך טבעי של דרוויניזם חברתי? קואופרציה מול נאו-ליברליזם - שאלה פתוחה בעולם כולו.

במלחמה כמו במלחמה

ביודעין או לא ביודעין, אנחנו שרויים במלחמת תרבות. האם התנועה ערוכה בכלל למלחמה כזאת? האם

התנועה, והמוכירות בפרט, מנסה להציב אסטרטגיה ותוכנית פעולה לממש את המילים "התנועה הקיבוץ ציית היא תנועה ציונית משיחית ערכית, אשר קיבוץ היא שותפים במאמצים להשפעה ולחיווק החברה הישראלית, מדינת ישראל והעם היהודי"? אינני בא כביקורת על המוכירות. המוכירות אינה בנויה כעת למשימה. המוכירות בנויה לטפל בשאלות שוטפות, וזה תפקידה.

אך במלחמה כמו במלחמה. מלחמת תרבות מחייבת מטה רב-תחומי לשם גיבוש תוכנית פעולה מקיפה המבוססת על הערכים ועל העקרונות שלנו. בשלב ראשון דרוש צוות חשיבה שיתכנס פעם בחודש במשך שנה, אולי יותר, כדי לגבש אסטרטגיה ותוכנית פעולה.

במטה של מלחמת התרבות שלנו נחוצים התחום מים של פסיכולוגיה חברתית, דינמיקה קבוצתית, סוציולוגיה, חינוך, תקשורת, מדעי היהדות, ידע-עם ומדע המדינה. הדגש הוא כיצד נטפח הון אנושי מה סוג הנחוץ כעת ובעתיד. התשומות שעלינו להעניק לדור הבא הן לא רק ידע ומוטיבציה.

דרושה מיומנות בהופעה ציבורית ויכולת להתמודד עם השקפת עולמם של אלאור אזריה ומשפחתו מחד גיסא, ושל פקידות ממשלתית מאידך גיסא. לסיכום, על המטה להציע חזון ותוכניות פעולה ברוח "אם תרצו - אין זו אגדה". אולי הצוות יאלץ גם להציע, תוך כרי הליכה, צעדים כעזרה ראשונה.

צוות חשיבה כזה חייב לפעול בחסות המוכירות, אך בנפרד מהמחלקות ומהאגפים המטפלים בפעילות השוטפת של התנועה. צוות זה יגויס על בסיס רצון של חברים להיות בו. רצוי שהצוות יהיה פתוח לחברי תנועות הבוגרים ומעגל הקבוצות, וכך נתחיל תהליך שבו נתמודד עם שאלת החזון והמעש לקראת ה-120 הציוני הבא.

מיכאל לבני, לוסן